

درس بیست و یکم

«کشور گشایان بی رحم»

آموختنی‌ها

۱ چگونگی تشکیل حکومت مغولان

۲ چگونگی حمله‌ی هلاکو و تیمور به ایران

بخوان و بیاموز

مغول‌ها

سرزمین مغولستان، در شرق ایران و شمال چین، با آب و هوای سرد و خشک وجود داشت، قبایل مغول که بیابانگرد بودند در آن سرزمین با کمبود غذا روبه‌رو بودند و زندگی خود را بیش‌تر از راه غارت کاروان‌ها یا هجوم به سرزمین‌های دیگر می‌گذراندند. در زمان سلطان محمد خوارزمشاه، چنگیز خان فردی بی‌رحم و خشن، حاکم مغولستان بود. او بعد از حمله به چین و غارت اموال مردم و کشتن ساکنان شهرها چند نفر بازرگان را برای تجارت به ایران فرستاد.

پس از رسیدن بازرگانان به شهر اُترارِ غایر خان، حاکم آن شهر، آن‌ها را دستگیر کرد و به سلطان محمد خوارزمشاه خبر داد که این افراد برای جاسوسی آمده‌اند و بهتر است کشته شوند. سلطان محمد نیز سخنان حاکم را پذیرفت و سپس حاکم شهر، بازرگانان را کشت و اموال آن‌ها را تصاحب کرد. چنگیز خان بعد از مطلع شدن از سلطان محمد خواست که غایر خان را به او تحویل دهد، ولی سلطان محمد از این کار خودداری کرد. چنگیز خان هم به این بهانه، به ایران حمله کرد.

حمله‌ی مغول‌ها به ایران چه تأثیری بر زندگی مردم داشت؟

وقتی مغول‌ها به ایران حمله کردند حکومت ضعیف بود و سلطان محمد خوارزمشاه به جای مقاومت فرار کرد و در نتیجه مغول‌ها وارد ایران شدند. آن‌ها به هر شهری که می‌رسیدند، مردم آن‌جا را با بی‌رحمی به قتل رسانده و اموال آنان را غارت می‌کردند.

سلطان جلال‌الدین خوارزمشاه که پسر سلطان محمد بود، در مقابل مغول‌ها ایستادگی کرد. او با وجود شکست مغول‌ها سرانجام از چنگیز خان شکست خورد.

مغول‌ها با وحشیانه‌ترین و زیان‌بارترین حمله در تاریخ ایران، بسیاری از کتابخانه‌ها را سوزاندند و آثار هنری را از بین بردند.

پس از مرگ چنگیز، فرزندان او تصمیم گرفتند بار دیگر به ایران حمله کنند.

به دلیل نپذیرفتن حکومت مغول توسط ایرانیان در بعضی از شهرها و روستاهای ایران، قیام‌هایی بر ضد حاکمان مغول صورت گرفت.

حمله‌ی هلاکو به ایران

هلاکو خان نوه‌ی چنگیز خان بعد از چهل سال با سپاهی بزرگ به ایران حمله کرد و به بغداد لشکر کشید و با قتل آخرین خلیفه‌ی عباسی، حکومت عباسیان را برانداخت. هلاکو پس از فتح ایران، مراغه را پایتخت خود قرار داد و حکومت «ایلخانان» را تأسیس کرد.

حمله‌ی تیمور به ایران

حدود ۱۶۰ سال پس از حمله‌ی چنگیز، تیمور توانست به تدریج بر ماوراءالنهر حاکم شود. او که فرماندهی بی‌رحم بود ادعا می‌کرد که از بستگان چنگیز است. تیمور با سپاهیانش بعد از چندین بار حمله به ایران سراسر ایران و کشورهای اطراف را ویران کردند.

۱ موارد مرتبط را به یکدیگر وصل کنید.

- هلاکوخان هلاکوخان این حکومت را تأسیس کرد.
- تیمور در زمان حکومت این پادشاه، چنگیزخان حاکم مغولستان شد.
- ایلخانان حکومت‌های محلی ایران در پی حمله‌ی این فرد به ایران از بین رفتند.
- سلطان محمد

۲ درستی و نادرستی هر عبارت را مشخص کنید.

- الف: مغول‌ها بسیاری از کتابخانه‌ها را سوزاندند و آثار هنری را از بین بردند.
  - ب: در زمان غزنویان سرزمینی به نام مغولستان در شرق ایران و شمال چین وجود داشت.
  - پ: پس از مرگ چنگیزخان، فرزندان او تصمیم گرفتند ایران را آباد کنند.
- ۳ جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

الف: پس از ..... سال از حمله‌ی چنگیز، هلاکوخان به ایران حمله کرد.
 ب: حاکم شهر .....، غایرخان نام داشت.
 پ: هلاکوخان پس از فتح ایران ..... را پایتخت خود قرار داد.

۴ تیمور که بود و چه کرد؟

.....
 .....

۵ حمله‌ی مغول به ایران چه تأثیری بر زندگی مردم داشت؟

.....
 .....

۶ حکومت ایلخانان چگونه تأسیس شد؟

.....
 .....

۷ چرا چنگیز خان به ایران حمله کرد؟

خودارزیابی

خیلی خوب خوب قابل قبول نیاز به تلاش

☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐

توانایی بیان چگونگی تشکیل حکومت مغولان

توانایی بیان تأثیرات حمله‌ی مغولان به ایران

توانایی نام بردن حاکمان مغول

توانایی بیان چگونگی تشکیل حکومت ایلخانان

فعالیت عملکردی

در زمان:

در برابر مغولان ایستادگی کرد:

آثار مغرب:

لشکرکشی هلاکو به:

سرنوشتی:

تأسیس حکومت:

پایتخت هلاکو:

ادعای تیمور:

ویران کردن:

حکومت پر:

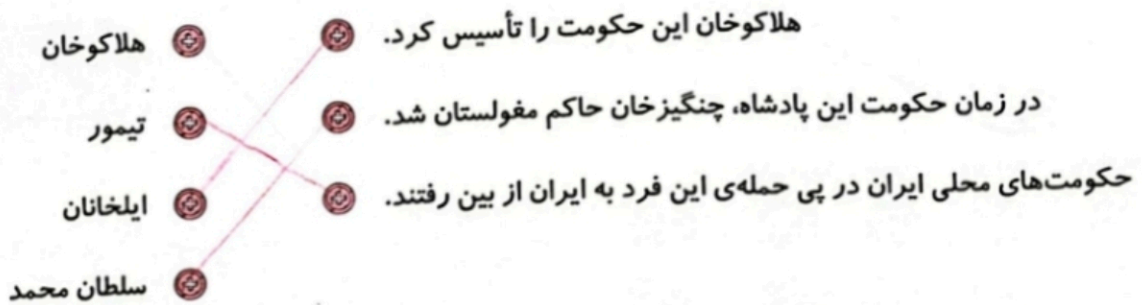
حمله‌ی مغول به ایران

حمله‌ی هلاکو به ایران

حمله‌ی تیمور به ایران

۱ موارد مرتبط را به یکدیگر وصل کنید.

۲ درستی و نادرستی هر عبارت را مشخص کنید.

الف: مغول‌ها بسیاری از کتابخانه‌ها را سوزاندند و آثار هنری را از بین بردند.

ب: در زمان غزنویان سرزمینی به نام مغولستان در شرق ایران و شمال چین وجود داشت.

پ: پس از مرگ چنگیز خان، فرزندان او تصمیم گرفتند ایران را آباد کنند.

۳ جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

الف: پس از ..... سال از حمله‌ی چنگیز، هلاکوخان به ایران حمله کرد.

ب: حاکم شهر .....، غایر خان نام داشت.

پ: هلاکوخان پس از فتح ایران ..... را پایتخت خود قرار داد.

۴ تیمور که بود و چه کرد؟

تیمور در سال ۱۳۷۰ میلادی پس از حمله‌ی چنگیز توانست به تدریج در سراسر ایران حاکم بشود. از آن پس مردم ایران را با حمله‌ی او در سراسر ایران چنگیز است و پس از چند بار حمله به ایران آن جا را ویران کرد.

۵ حمله‌ی مغول به ایران چه تأثیری بر زندگی مردم داشت؟

پایتخت بغداد که حکومت خوارزمشاهیان، ضعیف شد و آنان تمام ایران را با خاک یکسان کردند و تمام سراسر و آثار و کتابخانه‌ها را سوزاندند. و تأثیر منفی بر زندگی مردم گذاشتند. آن‌ها به هر شهری که می‌رسیدند مردم آن جا را با بی رحمی به قتل می‌رساندند و اسیران آن‌ها را قمار می‌کردند.

۶ حکومت ایلخانان چگونه تأسیس شد؟

هلاکوخان نوه‌ی چنگیز خان بود که از چهل سال با سیاهی بزرگ به ایران حمله کرد و به بغداد لشکر کشید و با قتل آخرین خلفه‌ی عباسی حکومت عباسیان را برانداخت. هلاکوخان پس از فتح ایران مراغه را پایتخت خود قرار داد و این حکومت را تأسیس کرد.

چرا چنگیز خان به ایران حمله کرد؟

چنگیز خان مغول که به دنبال بهانه‌ای برای لشکر کشی به ایران می‌گشت و وقتی ماجرای قتل بازرگانان مغول را شنید به ایران حمله کرد و همچنین حکومت ایران در آن زمان ضعیف بود و در همه جا اختلاف و درج بود.

خودارزیابی

نیاز به تلاش	قابل قبول	خوب	خیلی خوب
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐

- توانایی بیان چگونگی تشکیل حکومت مغولان
- توانایی بیان تأثیرات حمله‌ی مغولان به ایران
- توانایی نام بردن حاکمان مغول
- توانایی بیان چگونگی تشکیل حکومت ایلخانان

فعالیت عملکردی

